

Gezmek – ömürden / sahna

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Satiriki hekaýalar

написано kitapcy | 23 января, 2025

Gezmek – ömürden / sahna GEZMEK ÖMÜRDEN

Şageldi – Ömür boýy ýokary wezipelerde işlän, häzir hormatly dynç alyşda.

Gulgeldi – Daýhançylykdan hormatly dynçalsa çykan.

(Şageldiniň otagyň işigi açylýar. Gapydan orta boýly, hortap Gulgeldi aga girýär).

Şageldi: – Essalawmaleýkim! Giç ýagşy!

Şageldi: – Waleýkimessalam! Gelen ýagşy! Gel-geç! Amanlykmy, Gulgeldi, saglykmy?

Gulgeldi: – Şükür Hudaýa, saglyk-gurgunlykmydyr. Özünde sag-gurgunmyň? Sag-aman ýatyrmysyň?

Şageldi: – Aý, hawwa, Gulgeldi, ýatma kem-ä galýan däldir.
(Çaý başynyň gürrüni başlanýar.)

Gulgeldi: – Bä-ä, Şageldi, ýalançyda bardygyň, ýokdugyň belli däl-aý seň. Ne jyn urdy seni? Toýa-tomaşa, ýas düşegne bararlar ahyry.

Şageldi: – So zatlar maňa berilmändir-dä, Gulgeldi. Ýorgan-düşek bilen halys öwrenişipdirin. Hal-ahwal soraşmaga gelip gidýän ýok. Kaşaň kabinetin eýesimikäm-ä, işigiň agzy nobatlydy. Girjekler sandyraşyp ýanyma barardylar. Adamlaryň gorkmasa alajy ýok eken. Kärimden pyzylarmykm diýip, syrtlary saz eder durardy. Indi şolaryň biri-de gapymdan gara berenok.

Gulgeldi: – Zorlap gapyňdan adam getirip bolmaz. Islän geler, islemedik gelmez. Olar-da özün ýaly adamlar. Toý-da, ýasda görünmeseň, gapyňdan adam gelmese gerek.

Şageldi: – Gelseler gelsinler, gelmeseler öz işleri. Ol hiçle. Gel, gowusy, ýaşlygymyzy ýatlaýly-la.

Gulgeldi: – Aýdyşaly diýjek bolýarmyň?

Şageldi: – Bardyň üstünden. Yaşkaň-a sypdyrmazdyň. Indi göreli.

Gulgeldi: – Başla, onda goja!

Şageldi: – Ýatsam, ýanym agyrýar,
Tursam, aýak bagyrýar,
Ýürek Huday çagyryar,
Wah... wah... (säginýär)
Dert ýamant garrylyk.

(Gulgeldi çöke düşyär. Ykjamlanýar.)

Gulgeldi: – Sen beý diýme,
Ýatmak ölümden ahyr.
Dañdan tur-da gezmele,
Gezmek ömürden ahyr.

Şageldi: – Ir tur diýme, Gulgeldi!
Razy bolmaz gözüm,
Gana uky almasam,
Pytyrar aýtjak sözüm.

Gulgeldi: – Il deñinde işle-de,
Mellek edin özüñe.
Irginsız çekseň zähmet,
Nur çayýlar yüzüñe.

Şageldi: – Ömrümde birje gezek
Pil almadyň elime.
Okadym, aldym bilim,
Düwme dakdym dilime.
Dil bilen mes ýaşadym,
Işlemedim el bilen.

Tanaýanlar bilýändir,
Iş gurmadyň pel bilen.

Gulgeldi: – «Ýatan öküze iým ýok»
Diýipdirler köneler,
Bilin guşap işleyär
Ýaşytdaşyň eneler.

Şageldi: – Dislemek yrsga bagly
Işläsim-ä gelenok.
Bu ýalançyň lezzetin
Köp kişiler bilenok.

Şageldi: – Ähli zatlaň seresi –
Saglyk gerek ynsana.

Düşekden ýan galдырман,
Sütem etmegin jana.

Baş baýlygyň gidensoň,
Pula aldyrmaz saglyk.
Ýatsaň öýden çykmany,
Arasyn açar beglik.

Toýa, ýasa barmasaň,
Eliňden gider abraý.
Dört diwara höwrükseň,
Il-günden ýetmez haraý.
Ertir bilen gelerin,
Taýýar bolgun öñümde.
Giň howlyň haňlap ýatyr,
Işlederin deňimde.

Şageldi: – Ýýak, walla, sen-ä indi
Goýjak däl-ow günüme!
İşlemek agyr düşer,
Sütem etme janyma!

Gulgeldi: – Öñki ýatanyň bolar,
Döwür üýtgedi, Galkyn!
Ýaltalykdan saplan-da,
Düşekden tur-da, silkin!

Şageldi: – Aýdyşykda başartjak däl, Gulgeldi, sen! Hakykaty aýdýaň. Şonuň üçin ýeňiji bolduň. Ýene-de bir çem düşen wagty bolar-da.

Gulgeldi: – Bolar, enşalla! Sag-amان ýaşap ýörsek, ýene-de aýdyşarys.

Şageldi: – Gulgeldi, gepiň tümmek ýerine baraly! Öýden çykanyňda, meni işletjek bolup çykypsyň öýdýän! Ýarasam işläyin. Näme etmeli?

Gulgeldi: – Ýararsyň, näme ýaraman! Ýeňsäňe päki çalybermeli. Etmeli iş gözüne basylyp dur. Giň howlyň bar. Içiniň gyzyl getirjek topragy bar. Şaglap akýan krantyň bar. Mende-se alawuz ýaly piller bar. İki bolup ýeriň daşyna geçibermeli!

Şageldi: – Bäh... bäh..., Gulgeldi! İşimi görjeg-ow sen!

Gulgeldi: – Gorkma, «Işlän olmez, iglän öler» diýipdirler, köneler!

Şageldi: – Aý... how, başardaýsa ýağşy, Gulgeldi!

Gulgeldi: – Başardar, näme başartman! Men miwe nahallaryny yetişdirdim. Geregiň alma, armyt, injir, nar, üzüm nahallarymy? Hemmesinden oturdarys. Ýuwaş-ýuwaşdan bagban bolar gidersiň. Ondan soñ bol-bol Şageldi bol!

(Gulgeldi aýdanyny gögertdi. Yer özleşdirildi, nahallar oturdyldy, pyntyklap ugrady. Şageldiniň ýere, ir-iýimiše baga höwesi artdy. Taplandy. Eti çekildi. Daň bilen turan badyna bossanlyga baranyny özü-de duýmady. Bir gün Gulgeldi geldi).

Şageldi: – «Eşigiň täzesi – dostuň könesi» diýleni! Balacagaña guwan, Gulgeldi! Men- ä tapladyň, Taňry ýalkasyn!

Gulgeldi: – Bile ýalkasyn, Şageldi! Belki, aýdyşarys. Indi seýislenensiň, ýeňseň-de ýeňersiň!

Şageldi: – Ýaltalygym ýat boldy,

Berekella, Gulgeldi!

Goja göwün şat boldy,

Berekella, Gulgeldi!

(Gulgeldi başlamakçy bolýar. Oňa elini salgaýar). – Dur sakgaldaş! Sen başlama. Bile işledik, aýdymy-da bile aýdaly.

Gulgeldi: – Baş üstüne, goja dostum!

(Ikisi bielelikde aýdýarlar):

Zähmet çeken hor bolmaz,

Zähmet çeken zor bolar.

Rysgal ýagar üstüne,

Döwlet berkarar bolar.

Gojalyk yza teser,

Arzuwlar geler başa.

Şatlyk şemaly öwser,

Ýaşa, eý, zähmet, ýaşa!

Çyn dostlaryň arkañdyr,

Tutalyň dost sarpasyn!

İş bitirip diýeli:

Bizi Alla ýalkasyn!

Gulgeldi: – (Eli bilen «boldy» diýen ýşarat edýär.)

– Sakgaldaş, «Garry oýnasa, gar ýagar» diýenleri bolaýmasyn! (loh-loh gülýär). Bes edäýeli indi.

Şageldi: – Ýör, onda dost, bir çaylaşaly-da!

Gulgeldi: – Ine, munyň bolýar! (Gidýärler).

Tatar ÜÝŞMEKOW. Satiriki hekaýalar